

Oslo, 20.09.2026

Helse- og omsorgsdepartementet

Norsk Friluftsliv sitt innspill til NOU: 2026:6 – Den nye velferdskommunen

Norsk Friluftsliv representerer de 19 store frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge, med til sammen over en million medlemskap og nær 5000 lokale lag og foreninger. Vi jobber for å styrke friluftslivets posisjon i samfunnet, de frivillige friluftslivsorganisasjonenes økonomiske rammevilkår, og friluftslivets naturgrunnlag. Medlemsorganisasjonene i Norsk Friluftsliv er til stede i alle landets kommuner og i de fleste lokalsamfunn. De frivillige friluftslivsorganisasjonene utgjør hoveddelen av det organiserte friluftslivet i Norge.

Økt velferdsbehov, økt behov for frivilligheten

Perspektivmeldingen (2024) slår fast at Norges befolkning vil bli eldre og at det vil bli behov for mange flere ansatte i helse- og omsorgssektoren frem mot 2060. I NOU 2026:6 Den nye velferdskommunen adresseres de samme utfordringene og det skisseres noen forslag til løsninger. I fremlagte utredning vises det til at frivilligheten kan, bør, og til dels må ta en større rolle i å løse fremtidens utfordringer knyttet til god velferd og helsetjenester for alle. Det foreslås blant annet at frivilligheten skal bli en strategisk partner for kommunene og bidra til utvikling og utforming av helsetjenestene.

Et sitat fra utredningen understreker dette på en glimrende måte, Kap. 9 s. 222:

Frivilligheten spiller allerede en viktig rolle i mange lokalsamfunn, men er ingen ubegrenset ressurs. I en tid preget av strammere offentlige budsjetter og økende utfordringer med å rekruttere og beholde arbeidskraft trekkes frivilligheten ofte fram som en mulig løsning. Dette potensialet må imidlertid forstås realistisk: Frivillighet kan utfylle, men ikke erstatte, kommunale tjenester. For at frivilligheten skal bidra på en trygg, meningsfull og bærekraftig måte, må den ses som et supplement som styrker relasjoner, fellesskap og forebygging – ikke som en buffer mot strukturelle utfordringer i velferdstjenestene.

Dette leser Norsk Friluftsliv som en anerkjennelse av frivilligheten og dens bidrag. Dersom forslaget i utredningen følges opp med økonomiske bidrag og flerårige tilskudd, vil dette kunne være en god og forutsigbar løsning, også for frivilligheten.

Vi har likevel noen bekymringer knyttet til de økte forventningene til frivilligheten.

Noen bekymringer

Økte forventninger og krav til frivilligheten uten økte bevilgninger kan føre til stor slitasje på enkeltfrivillige og på organisasjonene, samt mindre motivasjon. Det kan og føre til økt profesjonalisering av de frivillige organisasjonene, økte rapporteringskrav og mindre uavhengig frivillighet. Det er ikke et ønske at frivillige organisasjoner kun skal være et verktøy for kommuner og løse kommunale oppgaver.

Frivilligheten skaper fellesskap, tilhørighet, sosial kapital og muligheter for deltakelse, og har dermed en verdi i seg selv. For å ivareta denne egenverdien må samarbeidet mellom kommune og frivilligheten bygge på tillit, tydelige roller og rammevilkår som sikrer de frivillige organisasjonenes egenart og selvstendighet.

De organisasjonene som greier å samarbeide med kommunen på en god måte tror vi er de største, og mest robuste organisasjonene. Det vil igjen føre til at disse prioriteres ved tildeling av midler, som vil bidra til at de store organisasjonene har større sannsynlighet for å lykkes enn de små organisasjonene. Ved en systematisk prioritering av store organisasjoner vil vi risikere at de små organisasjonene forvitrer og på sikt legges ned eller har svært lite aktivitet. Da blir mangfoldet av organisasjoner og aktiviteter mindre.

Fritidserklæringen slår fast at alle barn og unge har rett til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre, uavhengig av foreldrenes økonomi og sosiale bakgrunn. For at alle barn og unge skal finne en aktivitet de liker å drive med må det være et mangfold av fritidsaktiviteter i alle kommuner og de fleste lokalsamfunn. Ved kun å prioritere de store organisasjonene kan det bli færre aktiviteter, og flere barn og unge som ikke finner sin plass og dermed risikerer å falle utenfor.

En aldrende og frisk befolkning

Som samfunn ønsker vi en befolkning som ikke bare lever lenger, men som har flere friske år. Frivillige friluftslivsorganisasjoner som arrangerer aktiviteter og turer i nærmaturen, bidrar til bedre fysisk og psykisk helse for deltakerne på aktivitetene. De frivillige friluftslivsorganisasjonene bidrar altså slik til at flere får økt livskvalitet, gode opplevelser og skaper møteplasser i nærmiljøet. På denne måten bidrar

friluftslivsaktiviteter til bedre helse i befolkningen, bedre livskvalitet og en friskere befolkning.

I tillegg til verdien av å delta på aktiviteter vet vi og at det ligger mye god helse i å selv være frivillig, gjennom å bidra med egen kunnskap og ressurser inn i aktiviteter og organisasjoner. [Frivillighet Norge skriver på sine nettsider](#) at «Å føle seg nyttig og føle mestring er et grunnleggende behov hos mennesker, og verdien av dette er færre psykiske plager. En av fem frivillige oppgir at deltagelse er viktig for deres fysiske og psykiske helse»

I prosjektet *Turmat fra hele verden* har det også kommet frem mer kunnskap om verdien av deltakernes eget bidrag. Det at deltakere på aktiviteter selv bidrar til å utforme aktivitetene, og er en ressurs i selve aktiviteten bidrar til bedre aktiviteter, mer tilhørighet og mening for deltakerne. Friluftslivsaktiviteter trenger ikke å være arrangert av «arrangører» for «deltakere», men det at deltakerne selv kan bidra i aktiviteten med egen kompetanse, gjør at aktiviteten blir mer meningsfull og gir mer mestring. Det bidrar også til å rekruttere mennesker vi vet ikke deltar i frivilligheten inn i sivilsamfunnet. Dette er kunnskap som har blitt understreket i «[Turmat fra hele verden](#)» rapport som ble utarbeidet av ISF i 2026.

